

Idrett og politikk for 60 år siden

Av rektor Erling Østerud (1899–1979)

Kommunikasjoner, økonomi, utstyr og arbeidsforhold tillot ikke mange slike sprell som å dra utenbygds på skirenn for seksti år siden. Få tenkte på noe slikt. De som gjorde det, ble ansett som privilegerte – og var vel det òg.

Det var skralt med «Præmieskirend» i Nes på den tid. Nes Skiklub hadde stagnert etter tredve års vellykket virksomhet. All organisert skiløping lå nede. Pærslia ved kirkeruinene var blitt ubrukelig etter Svanfoss-reguleringen. Kamphusbakken var gjengrodd. Men kneikehoppingen florerte. I Nordjordslia på Kjølstad og i Kamphuslia på Henu holdt vi premierenn uten hjelp fra «vaksne». I Eidsvold Blad leste vi små notiser om store begivenheter lengre nord. I Hurdal måtte det være sving på sakene. Der sendte de deltakere til Holmenkollen. Vi hørte om hopplengder på 30 meter. I Kamphuslia var 17 meter rekorden. Den store drømmen var å komme til Hurdal.

Nyttig med politikk

Det kan høres merkelig, men faktisk var det politikken som gjorde en Hurdal-reise mulig. Min far var en urolig krabat. Han hadde «lopper i blodet» og drog på langtur så ofte han fant plausibel grunn til det. Og politikken førte han utenbygds mang en gang. Over de nordligste Romeriksbygdene blåste det tilfrisknende venstrevind for seksti år siden. Far var «generalen» i Øvre Romerike Venstreforening og mente at han var ansvarlig for vindretningen. Den gikk mot Eidsvoll, Feiring og Hurdal.

Og slik kom turen i stand, en kombinert langtur på tre hele dager, politikk for «vaksent folk», skirenn for små løpere med ambisjoner for Holmenkollen på lang sikt. Rødsruddbakken i Hurdal måtte være en fin begynnelse.

Utrustningen ble ordnet fredag ettermiddag og skjedde med omhu – to par ski med Huitfeldts bindinger (noen brukte ennå spanskrør), hestefôr for tre dager, niste for opp- og nedtur, litt reparasjonsutstyr og en klump tørr parafin. Det var lenge før «Fyk» og «Rekord» ble standardisert hoppesmøring.

Den store reisen

Tidlig i grålysningen lørdag morgen skjedde avreisen. Femti kilometer var første dags etappe, noe ingen grudde for med skikkelig hest i de dager. Og hest hadde vi, bra kjøredning også, en ung, svart hingst og spiss-slede med traverdrag. Skiene ble bundet fast, ett par på hver side med tuppa lengst mulig bakover. Dermed ble det oppå skiene plass til tre hardstappede høysekker. På kuskebukken satt yngstemann på åtte år med matrasjonen i rypesekk på ryggen. Det var før «Bergans» tid. Under kuskebukken hang havreposen. I «fatinga» satt politikeren i bisamlue, svær

ulveskinnpels og kjørestøvler som rakk til skrevs. Dette imponerte velgerne. Foran i «husken» satt elveåringen med tømmene og svepa og drømte om Holmenkollen.

Svarthingsten langet ut, og dombjelleklangen sang i skogholtene opp gjennom Starvaren, over Døhliåsen, ned til Baarlidalen og fram til partiavisen «Eidsiva» i Sundet. Her ble det kafferast og politikk. Neste etappe var ordføreren i Feiring oppe i lia ved Mjøsa. Vi nådde fram i god tid, og brukte kvelden på beste vis alt etter interesser og forutsetninger, politikk for seniorenne, skismøring for de håpefulle på førstereis.

Sprek hest

Søndag morgen begynte med grytidlig hesteføring. Vi skulle over åsen fra Feiring på smal tømmerveg, fram til ordføreren i Hurdal til middag før rennet. Og nå var vi fire på spiss-sleden. Feiring-ordføreren stod på meien. Jeg har tenkt på det ofte - det er utrolig hva en sprek hest kan make. Det ble ingen stopp i havremotoren.

Vi nådde fram i god tid og skimtet den svære Rødsrubbakken i lia rett syd for Melby, der Hurdals-ordføreren bodde. Han var venstremann og skiløperveteran likesom Feiring-ordføreren. Vi var ventet og velkommen. Middagen stod ferdig. Om en time skulle rennet ta til.

Rødsrubbakken

Første gang jeg besøkte det nye skisentret i Hurdal etter krigen, måtte jeg bortom Rødsrubbakken. Den ligger ganske nær slalåmløypa på nordsiden. Jeg innrømmer skuffelsen: Mine guttedagers kjempebakke var skrumpet betraktelig. «Berre ei kneik» sa hurdølingene nå.

For seksti år siden var det annerledes. Selv hurdølinger med premie i Holmenkollrennet syntes Rødsrubakken ruvet. Den hadde bakkerekord på 36 meter, Holmenkollbakken den gang bare 31. Alt er relativt. Den gang gikk vi til Rødsrubakken med like stor forventning og spenning som skiflyverne i dag nærmer seg Vikersund.

Styrer Erling Østerud på Romerike Fylkesskole ca. 1950/60. Foto fra Akershusbasen.

Hopprennet

Klokken ett begynte rennet. Jeg hadde aldri sett noe så imponerende. Langt var det til avsatsen der hopperne startet. Svær var farten, hoppet høyt og svevet luftig. Jeg erindrer at førstepremie-vinneren i klassen over 20 år klarte 31 meter. Det var Sigurd Rødsrud. Han var «husmann» i bakken, og brukte hver anledning som bød seg til trening. Ellers kjørte han tømmer.

Vi håpefulle under 16 slapp ikke til i storbakken, naturligvis. Vi konkurrerte i en beskjeden øvingsbakke fra en åskam nederst i lia, og presterte ingen bragder. Representantene fra Store Nes på 11 og 8 hørte hjemme i klassen under 12. Med elveåringen gikk det skralt. Han falt i første omgang, «reiste kjerringa» i annen. Men åtteåringen stod med glans og fikk førstepremie. Det vakte oppsikt. Ikke tror jeg at noen hurdøling kunne ha tenkt seg en liten nesbu som seierherre den dagen. Stoltest var opphavet, som var på hjemmebane. Han var født i Hurdal - uten pelsverk og dombjelleklang. Jeg, som hadde ramlet, unngikk ikke en liten mistanke, som aldri har forlatt meg – denne at enhver skidommer alltid påvirkes av utenforliggende faktorer. Et skihopp kan aldri bedømmes objektivt. Jeg tror at politikeren i bjørneskinnsjels og den svarte hingsten fristet dommerne til høye poeng. Man kan aldri vite... Hingsten stod lett synlig på sletta og gav med jevne mellomrom høye utålmodige vrinsk. Den var gjenstand for stor beundring, likesom ulveskinnsjelsen.

Skiseksa og dans

Om kvelden var det skiseksa i «Kommun». Her var det trekkspill og dans. Og her kunne nesbuene hevde seg enda bedre, takket være danseskolen for barn. Den hadde vært en årlig foreteelse i gymnastikksalen på gamle Nes Private Middelskole i Vormsund. Både åtteåringen og elveåringen mestret dansegolvet, og kjente seg ovenpå i konkurransen. Ingen hadde fall. Den dag i dag husker jeg trekkspillerens store glansnummer - Kostervalsen – som var landeplagen for seksti år siden. Det ble langt ut i de små timer før eventyret var ute. Åtteåringen sovnet med sølvteskjeen under hodeputen på skyss-stasjonen ved Hurdalssjøen. Elveåringen tenkte mer på neste gang.

Dagen etter måtte bli blåmandag. Det var nær fem mil å kjøre for slitne småkarer med lite søvn. Men hingsten klarte brasene. Resultatet av tre lange dagers anstrengelser var kanskje ikke så stort; fire hopp med beskjedne lengder, derav det ene med fall, og så en eneste sølv teskje, men mye å skryte av i kameratflokkene i Vormsundtraktene, der ingen annen hadde opplevd noe lignende. Elveåringen debuterte i Holmenkollen et snaut tiår senere. Og Venstre vant stortingsvalget for Øvre Romerike få år etter den store Hurdalsreisa for seksti år siden. Skirenn kan tjene til så mangt. Ingen Seip og Røyseland truet i Brattbakken den gang.